



Adviesraad
Sociaal Domein
Zoetermeer

Het college van burgemeester en wethouders
van de gemeente Zoetermeer
Postbus 15
2700 AA Zoetermeer

Onderwerp: Adviesaanvraag voorlopig koersbesluit Zoetermeers Werkbedrijf

Telefoon 06 2570 8767
Adviesraadsociaaldomein@zoetermeer.nl

Datum 29 januari 2019

Uw kenmerk

-

Ons kenmerk
Adviesraad sociaal domein
2019 -

Geacht College,

Op 20 december 2018 hebben wij uw verzoek ontvangen om – voor 8 februari 2019 - advies uit te brengen over uw voorgenomen besluit betreffende de inhoud en de vorm voor het nieuw op te richten Zoetermeers Werkbedrijf.

De vragen die u de Adviesraad Sociaal Domein stelt luiden als volgt:

1. Kunt u zich vinden in de missie en visie voor het Zoetermeers Werkbedrijf?
2. Deelt u de in de notitie gehanteerde uitgangspunten, leidend tot het advies op inhoud en vormkeuzes?
3. Is het belang van de cliënten en kandidaten wiens belangen u behartigt voldoende geborgd in de voorgestelde opzet?
4. Heeft u aanvullende adviezen voor het college die u vanuit het perspectief van uw achterban wilt meegeven?

Voor het beantwoorden van de vragen heeft de Adviesraad Sociaal Domein gebruik gemaakt van hetgeen vermeld staat in het collegevoorstel “Voorlopig koersbesluit Zoetermeers Werkbedrijf, 0637381944, met inbegrip van de Toelichting”, behandeld in de vergadering van uw college op 18 december 2018.

Als reden geldt dat hetgeen vermeld staat in de “Notitie Vormgeving Zoetermeers Werkbedrijf”, uitvoeriger is en verschilt van het collegevoorstel. Tevens heeft de Adviesraad Sociaal Domein gebruik gemaakt van uw brief aan de leden van de gemeenteraad d.d. 20 december 2019 met als onderwerp “Besluitvorming Zoetermeers Werkbedrijf”.

Achtergrond

Begin 2018 hebben de gemeenten Rijswijk, Leidschendam-Voorburg en Zoetermeer het intentiebesluit genomen om de GR DSW op te heffen en een Zoetermeers Werkbedrijf op te richten waarin de oud SW medewerkers worden ondergebracht. Zoetermeer wordt gevraagd voor de doelgroep oud-SW en zittend nieuw beschut een nieuwe organisatie te bouwen.

Op basis van het genomen intentiebesluit heeft Zoetermeer onderzoek gedaan naar de beste inhoud en vorm om het Zoetermeers Werkbedrijf gestalte te geven. Met het voorliggende koersbesluit worden de keuzen over welke klantgroepen, soorten dienstverlening en juridische organisatievorm voorlopig bepaald.

Uw vragen hebben wij voorgelegd aan een aantal belangstellenden, tevens betrokken bewoners van Zoetermeer. Onderstaand zullen wij uw vragen beantwoorden door het geven van een advies per vraag.

Adviezen

Vraag 1: Kunt u zich vinden in de missie en visie voor het Zoetermeers Werkbedrijf?

Op basis van het intentiebesluit van de drie deelnemende gemeenten om de GR DSW op te heffen, is aan u gevraagd een toekomstbestendig Zoetermeers Werkbedrijf op te richten. Dit impliceert het opbouwen van een nieuwe organisatie voor de doelgroep oud-SW en zittend nieuw beschut. Zoetermeer heeft onderzoek gedaan naar de voor Zoetermeer meest geschikte inhoud en vorm voor het Zoetermeers Werkbedrijf vanuit de volgende visie op het Zoetermeers Werkbedrijf.

Het Zoetermeerse Werkbedrijf:

1. Is een maatschappelijke onderneming die werkt vanuit de bedoeling en stelt de klantvraag centraal.
2. Is een partner op de arbeidsmarkt die werkzoekenden zo zelfredzaam mogelijk wil laten meedoen door ontwikkelingsmogelijkheden en werk te bieden.
3. Begeleidt mensen die dat kunnen naar zo regulier mogelijk werk in samenhang met werkgevers.
4. Biedt passend werk en ontwikkelingsmogelijkheden aan hen die dat zelf niet kunnen.
5. Neemt veiligheid en aandacht als belangrijke kernwaarden in acht voor dienstverlening aan de klantgroep.
6. Is tevens samenwerkingspartner op de arbeidsmarkt voor werkgevers, ondernemers en werken actief (mee) aan een inclusieve arbeidsmarkt.
7. Wakkert met de dienstverlening kansrijke initiatieven aan en ondersteunt publieke en private partners dit te bereiken.

Advies 1:

Hoewel de Adviesraad Sociaal Domein van mening is dat de missie en visie ambitieus van aard zijn, kan de Adviesraad Sociaal Domein zich vinden in de wijze waarop u beide items verwoord heeft, **mits** de positie en belangen van de meest kwetsbare groep van mensen die niet naar werk toe geleid **kunnen** worden voorop staat en expliciet genoemd wordt in uw visie.

Dit zal betekenen dat het Zoetermeers Werkbedrijf niet alleen bemiddelt maar ook zelf als werkgever plaatsen organiseert en aanbiedt voor deze meest kwetsbare doelgroep. De noodzakelijke begeleiding van de mensen behorend tot deze doelgroep zal ook altijd hoge kosten met zich meebrengen. De Adviesraad Sociaal Domein vindt het van het grootste belang dat deze doelgroep

niet de kans loopt verdrongen te worden door hen die uit economisch en bedrijfsmatig perspectief meer aandacht krijgen.

Vraag 2: Deelt u de in de notitie gehanteerde uitgangspunten, leidend tot het advies op inhoud en vormkeuzes?

U heeft voorlopig als uitgangspunten vastgesteld:

- a. Dat de steeds veranderende arbeidsmarkt vraagt om het organiseren van een wendbaar en daardoor toekomstbestendig werkbedrijf dat daar snel op in kan spelen.
- b. Dat de budgetontwikkelingen voor de sociale werkvoorziening en Participatiewet nopen tot de inzet van effectieve en rendabele re-integratieactiviteiten in de toekomst.
- c. Dat gezien het intentiebesluit en de daarop gebaseerde standpunten van de andere gemeenten Zoetermeer de volledige vrijheid heeft het Zoetermeers Werkbedrijf naar eigen inzicht vorm te geven.
- d. Het Zoetermeers Werkbedrijf neer te zetten als een maatschappelijke onderneming die werkt vanuit de bedoeling en de klantvraag centraal stelt.
- e. Het Zoetermeerse Werkbedrijf te typeren als een organisatie die:
 - werkt als een multifunctioneel leerwerkbedrijf met het accent op werken buiten de deur;
 - de aanjager is van de inclusieve arbeidsmarkt in de regio;
 - werkgevers ondernemend, onvermoeibaar en actief benadert om deals te sluiten waarmee het aantal arbeidsplaatsen voor de klantgroep toeneemt;
 - zoekt naar gesubsidieerd of (on-)betaald werk in wijken/buurtten in afstemming met de wijkgerichte ontwikkelingen;
 - als sociale onderneming eerst en vooral gericht is op het aan het werk helpen van zoveel mogelijk mensen in een achterstandspositie;
 - waar vakbekwaam en gedreven personeel en management werkt dat mens- en resultaatgericht is;
 - maatschappelijk rendement van het brede sociaal domein boven winststreven sec stelt.
- f. Het Zoetermeers Werkbedrijf hanteert de volgende principes:
 - een dubbele klantbenadering: kandidaten/Werkzoekenden en werkgevers;
 - de mogelijkheden van kandidaten en het werken “vanuit de bedoeling” zijn leidend;
 - keuzes maken op basis van maatschappelijke effecten op lange termijn;
 - investeren in een professionele organisatie.
- g. Het Zoetermeers Werkbedrijf zodanig in te richten dat in eigen beheer het management, de ondersteuning en verantwoording van de operationele werkzaamheden zelfdragend kunnen worden uitgevoerd.
- h. Het Zoetermeers Werkbedrijf in optimale verbinding met relevante partners te organiseren:
 - sociaal domein om de integrale klantbenadering vorm te geven;
 - partners in de zorg, onderwijs en welzijn;
 - regionale verbinding;
 - opdrachtgevers.

Deze uitgangspunten leiden tot de keuzes van (1) inhoud en (2) vorm, namelijk:

(1) Inhoud

Het gaat hierbij om welke klantgroepen met welke soorten dienstverlening worden bediend.

Primair is de keuze om te gaan voor één organisatie voor bemiddeling naar werk en ontwikkeling c.q. plaatsing op een werkplek voor alle klantgroepen van de Participatiewet (inclusief Wet sociale werkvoorziening (Wsw), Wet inkomensvoorziening oudere gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) en de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ).

Dit betekent:

- a. een herontwerp van de uitvoering van taken van de (huidige) DSW en het onderdeel WZI/sociaal domein van de gemeente; en
- b. een splitsing tussen re-integratie dienstverlening en inkomensondersteuning.

Immers, re-integratie vraagt een andere focus en andere competenties van het Zoetermeers Werkbedrijf dan inkomensvoorziening dat doet. Daarnaast is de huidige DSW-organisatie niet levensvatbaar gezien de afname van de omvang van de doelgroep. Tenslotte nopen budgetontwikkelingen (zowel omvang als bestemming binnen het budget) tot indringende herijking.

(2) Vorm

Hierbij gaat het om de juridische vorm waarin het Zoetermeers Werkbedrijf vorm krijgt. U kiest voor een overheids-BV; dit is een private BV met de gemeente Zoetermeer als 100% aandeelhouder en dus eigenaar (= publieke taak).

Het afwegingskader voor de positioneringsvarianten baseert u op de volgende aspecten:

- u doet het voor de klant (dubbele klantbenadering);
- ondernemend en wendbaar;
- aantrekkelijke samenwerkingspartner;
- mate van sturing en invloed.

Als context voor de vormkeuze ziet u:

- Het huidige financiële kader (peildatum begroting 2019) voor de nieuwe organisatie.
- Geen taakstelling op de opbouw van het Zoetermeers Werkbedrijf.
- Het voldoende beheersbaar zijn van de mogelijke risico's.
- Dat het afwegingskader taakoverheveling in de nota verbonden partijen geen belemmeringen opleveren.

Advies 2:

1. De Adviesraad Sociaal Domein stemt in met de door u gekozen uitgangspunten. De argumenten voor een keuze tussen BV of gemeentelijke afdeling of andere vormen zijn volgens de Adviesraad Sociaal Domein niet eenduidig en dwingend. Het is in alle gevallen belangrijk dat het Zoetermeerse Werkbedrijf relaties heeft met bedrijven en instellingen die naar werk bemiddelen en opleidingen verzorgen. Daarnaast is contact met andere organisaties uit het sociaal domein te waarborgen. Welke vorm ook wordt gekozen, een heldere politieke aansturing en verantwoordingslijn blijft nodig. Als het Zoetermeers Werkbedrijf meer op afstand van de gemeente moet staan is een Raad van Commissarissen nodig met hoogstens één collegelid als vertegenwoordiger van de gemeente Zoetermeer. Als die afstand niet groot hoeft te zijn is de normale verantwoordingslijn naar college en Raad toereikend. In dat geval kan een externe adviesraad voor het Zoetermeers Werkbedrijf een goed middel zijn om andere partijen betrokken te houden.

2. De Adviesraad Sociaal Domein gaat er van uit dat u bij het verstrekken van de bouwopdracht om te komen tot een business-plan voor het Zoetermeers Werkbedrijf organisaties uit andere delen van het sociaal domein zoals Jeugdhulpverlening en Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) nauw betreft, evenals de Adviesraad Sociaal Domein.

Vraag 3: Is het belang van de cliënten en kandidaten wiens belang u behartigt voldoende geborgd in de voorgestelde opzet?

Advies 3:

De Adviesraad Sociaal Domein mist:

1. De doelgroepen Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO) en (middelbare) scholieren, met name de groep 18+ met beperkingen, die begeleiding en bemiddelingstraject behoeven. Er is een groep voor wie het lopen van stage al moeilijk is, dagbesteding niet wenselijk is en beschut werk (tijdelijk) een uitkomst kan bieden. Nauw contact met VSO-scholen, (middelbare-) scholen en opleidingsinstellingen in Zoetermeer en omgeving is wenselijk voor een goede bemiddeling en begeleiding naar werk.
2. De meest kwetsbare doelgroep van mensen die niet naar werk is te begeleiden en ook veel extra begeleiding vraagt. Het ligt voor de hand dat er voor deze doelgroep extra kosten (bv voor begeleiding) nodig zullen zijn, en die kosten zullen gedekt moeten zijn.
3. Zoetermeer heeft van rijkswege budget gekregen voor 41 plaatsen voor 2019. Het is bekend dat 41 plaatsen door meerdere mensen in deeltijd bezet kunnen worden. Dat biedt mogelijkheden om zo veel mogelijk mensen te plaatsen.
4. Het sociale domein kent doelgroepen die voortkomen uit de Jeugdwet, Wet maatschappelijke ontwikkeling (Wmo) en de Participatiewet. Deze doelgroepen omvatten allen mensen die te kampen hebben met complexe situaties (multi-problematiek). Het is van het grootste belang voor het bereiken van samenhang/ verbinding binnen het sociaal domein dat deze doelgroepen duidelijk naar voren worden gebracht. Alle hebben zij recht op een gelijkwaardige integrale wijze van bemiddeling en begeleiding binnen het nieuwe Zoetermeerse Werkbedrijf. Deze doelgroepen missen wij in de door u gekozen opzet van het Zoetermeers Werkbedrijf. De Adviesraad Sociaal Domein ziet de doelgroepen graag expliciet genoemd in uw vervolg-ontwikkelingsplan en/of businessplan.

Vraag 4: Heeft u aanvullende adviezen voor het college die u vanuit het perspectief van uw achterban wilt meegeven?

Advies 4:

De ASD wil de volgende items onder uw aandacht brengen voor nadere uitwerking:

1. Sanctionering
De Participatiewet maakt – in tegenstelling tot de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de Jeugdwet – gebruik van sanctioneren. Dit item is in het verleden vaker gebruikt dan wenselijk is, omdat er op de doelgroep die niet/nauwelijks naar werk toe te leiden is, een enorme druk wordt gelegd om te bewijzen dat een toegepaste sanctie onterecht is. De Adviesraad Sociaal Domein adviseert u dit hoofdstuk nader uit te werken en de Adviesraad Sociaal Domein om nader advies te vragen.

2. Voorkomen terugval van cliënten

Gevreesd wordt dat als cliënten door professionals worden losgelaten vanwege goed functioneren (wel/niet binnen de arbeidsmarkt), zij wederom de weg kwijt raken en terugvallen in hun uitgangssituatie na beëindiging van de professionele begeleiding. De Adviesraad Sociaal Domein adviseert u om een zodanige verbinding tot stand te brengen tussen Zoetermeers Werkbedrijf en het brede sociale domein dat cliënten op constant durende begeleiding kunnen rekenen van bijvoorbeeld vrijwilligers na beëindiging van de professionele begeleiding. bv JobMaatje of enige vorm van Dagopvang.

3. Financiën

Een uitgewerkte financiële paragraaf ontbreekt op dit moment nog. Dit vindt de Adviesraad Sociaal Domein voor dit moment acceptabel omdat de ontwikkeling van het Zoetermeers Werkbedrijf nog gaande is. De Adviesraad Sociaal Domein adviseert u de gemeenteraad pas te benaderen met een definitief voorstel indien alle elementen, nodig voor een optimale exploitatie van het nieuwe Zoetermeers Werkbedrijf, bekend zijn. De Adviesraad Sociaal Domein wil een herhaling van het financiële debacle dat voort is gekomen uit het vroegtijdig vaststellen van “het Actieplan Kostenbeheersing Jeugdhulp”, voorkomen; ten tijde van de vaststelling waren nog niet alle elementen goed in beeld gebracht. De zienswijze van de gemeente Rijswijk maakt duidelijk dat de vraag of aanbesteding nodig is nog niet is beantwoord, en dat over de inkoop door het Zoetermeers Werkbedrijf van Rijswijkse mensen (aantal, prijs) nog onderhandeld moet worden.

Cliëntenparticipatie

Voor de totstandkoming van het voorliggende advies heeft de Adviesraad Sociaal Domein gesprekken gevoerd met een aantal Zoetermeerders en vertegenwoordigers van Zoetermeerse organisaties (MIM, Schuldhulpmaatje, Kamer van Koophandel, bedrijfsleven, Onderwijs, Kunst en Cultuur, ouders).

Hoogachtend,
Namens de Adviesraad Sociaal Domein Zoetermeer

Paula Schaling
Voorzitter